

## RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgra Leszka Mazanka pt. *„Kraków jako turystyczna metropolia w świetle wieloletnich badań ruchu turystycznego”* - przygotowanej pod kierunkiem naukowym dr hab. Zygmunta Kruczka, prof. AWF i promotora pomocniczego dr Krzysztofa Borkowskiego

### 1. Podstawa prawna

Podstawę sporządzenia recenzji stanowiło pismo prof. dr hab. Anny Marchewki, Przewodniczącej Rady Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie z dnia 11 lipca 2023 r., a podstawę prawną art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późn. zm.).

### 2. Ocena tematu rozprawy

Turystyka jest ważną gałęzią gospodarki, generującą w 2022 r. 7,6% światowego PKB, a miasta na mapie turystycznych migracji zajmują wyjątkowe miejsce. Szczególna rola w tym względzie przypada miastom metropoliom, a do takich należy Kraków.

Turystyka jak pisze M. Boyer, to „aktywność czasu wolnego zakładająca zmianę pobytu (...) i to ruch, poruszanie się jest tym, co czyni turystę”<sup>1</sup>. W opinii J. Lipca istotą turystyki jest podróż podmiotu ku przedmiotowi, co oznacza, że bez turysty (jego przemieszczania się) nie ma turystyki<sup>2</sup>. W dysertacji mowa jest o podróżach odwiedzających do miasta Krakowa, traktowanego jako obszarowy produkt turystyczny. Rozważania odnoszą się zatem do aktywności wolnoczasowej, której podstawą jest ruch; do, jak pisze Doktorant, „rekreacyjnych pobytów w destynacji” (s. 13). Problematyka pracy dotyczy turystyki i rekreacji, i mieści się w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej.

Miasta od wieków przyciągały turystów, oferując im zakwaterowanie, wyżywienie, rozrywkę i inne atrakcje. Znany jest pogląd, że turystyka jest zjawiskiem częściej związanym z miastem niż z innymi obszarami i w większej mierze zależy od zasobów antropogenicznych niż przyrodniczych. W rezultacie konsekwencje ruchu turystycznego są silniej zaznaczone w miastach niż na terenach wiejskich. Miasto, jeśli jest dobrze zagospodarowane, (jeśli zagospodarowane są dobrze jego zasoby), sprzyja

<sup>1</sup> A. Panasiuk (2006), *Ekonomika turystyki*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 23.

<sup>2</sup> J. Lipiec (2010), *Fenomenologia wędrówki. Studia z filozofii turystyki*, Kraków: Fall, s. 16-20.

spędzaniu czasu wolnego, a dysponując bogatymi walorami kulturowymi jest w świecie postindustrialnym postrzegane jako miasto pełne sukcesów<sup>3</sup>. Dla interesariuszy miasta wiedza o turystach, ich organizacji pobytu w mieście, ujawniających się trendach w tym zakresie jest kluczowa.

Wobec przywołanych argumentów opisany w dysertacji mgra Leszka Mazanka temat jest ważny, aktualny i interesujący. Za atut recenzowanej pracy uznaje się walory aplikacyjne wyników badań, które mogą być użyteczne dla podmiotów miejskiej polityki turystycznej.

Biorąc pod uwagę powyższe, wybór tematu rozprawy doktorskiej przez mgra Leszka Mazanka uznać należy za właściwy. Ze względu na podjęte kwestie praca dostarcza wielu informacji zarówno odnośnie do miasta, metropolii turystycznej, jej walorów, satysfakcji turystów z ich konsumpcji, ale i wynikających z tych analiz informacji dla interesariuszy turystyki w mieście, i w tym kontekście stanowi oryginalne rozwiązanie Doktoranta w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej i społecznej.

### 3. Cel pracy i hipotezy badawcze

Cel główny rozprawy, cele pomocnicze, hipotezy badawcze Doktorant przedstawił we „Wprowadzeniu”. Celem głównym rozprawy jest „ukazanie Krakowa jako turystycznej metropolii oparte na wynikach badań prowadzonych w latach 2010-2022” (s. 6). Cele uzupełniające „dotyczą natomiast zmian i zależności jakie zachodziły w następujących obszarach:

- profilu społecznego odwiedzających,
- źródeł pozyskiwania wiedzy o Krakowie,
- czasu i organizacji pobytu,
- preferencji w zakresie wyborów środków komunikacyjnych umożliwiających przyjazd do Krakowa” (s. 6).

Szczegółowa lektura rozprawy mgra Leszka Mazanka upoważnia do stwierdzenia, że cel główny sformułowano właściwie, wyznaczając w nim kierunek podjętych rozważań, a cele uzupełniające wpisują się w cel główny. Zarówno cel główny, jak i cele uzupełniające określiły strukturę rozprawy, a Doktorant przedstawiając wyniki swoich analiz dążył do ich realizacji, co ostatecznie osiągnął.

Obok celów badawczych, hipotezy stanowią najważniejszy punkt odniesienia w dokonywaniu oceny wartości naukowej pracy. Autor przyjął:

Hipoteza 0. Kraków spełnia kryteria metropolii turystycznej.

Hipoteza 1. Ruch turystyczny w Krakowie wykazuje tendencję wzrostową.

---

<sup>3</sup> A. Niemczyk (2010), Turystyka miejska w Polsce w warunkach globalizacji rynku turystycznego, [w:] *Konkurencyjność miast i regionów na globalnym rynku turystycznym*, red. J. Sala, Warszawa: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, s. 482-498.



Hipoteza 2. Zmianie ulega deklarowany cel przyjazdu do Krakowa.

Hipoteza 3. Oferta usług turystycznych Krakowa jest satysfakcjonująca dla odwiedzających.

Hipoteza 4. Wydatki odwiedzających i przychody z turystyki w Krakowie nie są wprost zależne od wielkości ruchu turystycznego.

Hipoteza 5. Wzrasta zainteresowanie łączenia wizyt w Krakowie z odwiedzinami innych miast i atrakcji turystycznych w regionie Małopolski.

Sformułowane cele pomocnicze oraz przyjęte hipotezy korespondowały z wyspecyfikowanymi przez Autora pytaniami badawczymi, a wśród nich:

0. Czy Kraków pełni funkcję turystycznej metropolii?
1. Jaką tendencję wykazuje turystyka przyjazdowa do Krakowa?
2. Jakie są cele przyjazdów turystycznych do Krakowa?
3. Jak oceniana jest oferta turystyczna Krakowa?
4. Jaką tendencję wykazują wydatki na pobyt w Krakowie ponoszone przez odwiedzających?
5. Czy pobyt w Krakowie łączą turyści z odwiedzinami innych miast i atrakcji regionu?

Odnośnie do przyjętych w dysertacji założeń badawczych nie zgłaszam większych zastrzeżeń.

#### 4. Układ pracy i struktura podziału treści

Przedstawiona do recenzji praca ma charakter teoretyczno-empiryczny. Stosowne treści zestawione zostały w następujących częściach pracy: wprowadzenie, cztery rozdziały oraz podsumowanie. Pracę dopełnia bibliografia, spis tabel, rysunków oraz aneksy.

Dysertację rozpoczyna „Wprowadzenie” (ss. 9), które stanowi uzasadnienie podjętego przez Doktoranta tematu. Wyraża się ono m.in. w stwierdzeniach, że „Dzięki swojej specyfice miasta stanowiły zawsze cel migracji i czasowych pobytów w celach handlowych, religijnych czy poznawczych. Jedną z istotnych funkcji tych ośrodków jest zatem zaspokajanie potrzeb przybywających do nich gości (uczestników ruchu turystycznego)”, a dalej, że „Współczesne miasta mierzą się z wieloma wyzwaniem, a zarazem stają się coraz bardziej złożonymi i trudnymi w zarządzaniu systemami” i, że „Turystyka staje się (...) jednym z wielu, a nawet bardzo istotnym komponentem w strukturze funkcjonalno-przestrzennej licznych miast”. Wprowadzenie prezentuje cel pracy, pytania badawcze, hipotezy, zakres i cel badań oraz wybrane zagadnienia metodologiczne. Tę część pracy kończy miejsce problematyki badawczej w naukach o zdrowiu i kulturze fizycznej. Nie umniejszając wartości merytorycznej owym zapisom, a dla podniesienia rangi dysertacji w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej chciałabym skierować do Doktoranta pytanie



dotatkowe: *W jakich teoriach z zakresu nauk o kulturze fizycznej osadziłby Doktorant treści swojej rozprawy?*

Pierwszy rozdział dysertacji pt. „Przegląd literatury” (ss. 12) prezentuje historyczne ujęcie poglądów odnośnie do turystycznej funkcji Krakowa od lat 70. XX w. do obecnych. Doktorant w syntetyczny sposób przywołuje wyniki badań wielu Autorów. I tak obok odniesień do atrakcyjności miasta, również w kontekście turystyki miejskiej, pojawiają się treści na temat odwiedzających miasto, ich zachowań turystycznych. Zwrócona została również uwaga na ważne w XXI w. zjawiska w turystyce, jak gentryfikacja turystyczna i hipertrofia turystyczna. Doktorant odwołuje się również do wniosków z projektu, którego jest współautorem, podkreślając, że poziom i zakres świadczonych usług w Krakowie i aglomeracji Krakowa zaspokaja potrzeby turystów i jest oceniany pozytywnie (s. 17). Rozdział uzupełniony został o strategię i programy rozwoju turystyki w Krakowie. Wobec rozdziału pierwszego formułuję uwagę odnośnie do jego tytułu, który w mojej opinii, nie został dookreślony, ma on charakter ogólny, uniwersalny. Należy zwrócić uwagę, że kolejne wątki w kolejnych rozdziałach dysertacji również odwołują się do przeglądu literatury. Niezależnie od tego zastrzeżenia rozdział jako całość oceniam pozytywnie.

Rozdział drugi pt. „Kraków jako turystyczna metropolia” (ss. 49) precyzuje znaczenie kategorii metropolii turystycznej, jednocześnie osadza Kraków w jej ramach. Jak pisze Doktorant: „Kraków ze względu na siłę demograficzną, ekonomiczną, społeczną i kulturową jest drugim miastem Polski. Dysponuje wyjątkowymi funkcjami metropolitalnymi, oddziałując w różny sposób na region, kraj, ale również Europę i świat”. Istnieje bogaty zbiór czynników determinujących atrakcyjność turystyczną Krakowa, które zostały przedstawione w pracy uwypuklając walory turystyczne, dostępność komunikacyjną oraz zagospodarowanie turystyczne. Realizując cele pracy problematyka rozdziału drugiego została wzbogacona o wyznaczniki atrakcyjności miasta, które dały podstawę do przedstawienia rozwoju turystyki w Krakowie, czyniąc to od czasów średniowiecza do początków XXI w. Ponadto porównano Kraków z innymi metropoliami turystycznymi Europy Środkowej wykorzystując w tym celu wskaźniki funkcji turystycznych obszaru. W analizie uwzględniono Kraków, Warszawę, Wiedeń i Pragę. Rozdział kończy ekonomiczne znaczenie turystyki dla miasta Krakowa. W podjętych w tym rozdziale analizach wykorzystano dane GUS, ale i wyniki badań Małopolskiej Organizacji Turystycznej, Urzędów Statystycznych Austrii, Czech i Węgier (choć ten ostatni kraj nie był badany, ze względu na, jak napisał Doktorant, „bardzo zawyżone dane”, s. 69), a ponadto komunikaty, biuletyny i publikacje elektroniczne, w tym np. z POT.

Przy generalnie pozytywnym odbiorze tej części pracy pragnę zwrócić uwagę na pewne uchybienia. I tak, lepszym określeniem na wyrażenie „siatka drogowa”, byłoby wyrażenie „siatka połączeń drogowych”. Rys. 2.3.1. na osi poziomej omyłkowo

zawiera 2005 r., któremu nie nadano wartości. Zbędne było dublowanie tych samych danych zarówno na rysunku 2.3.2. (Turyści i odwiedzający Kraków w latach 2003–2010), jak i w tabelach 2.3.2.-2.3.3; pragnę zwrócić uwagę, że to te same informacje. Analogicznie rzecz się ma odnośnie do tabeli 2.3.4 i rysunku 2.3.3 (Odwiedzający Kraków w latach 2010-2022). Z kolei na rys. 2.3.3 dostrzega się braki w legendzie; rysunek zawiera niedookreślone krzywe; domyślam się, że to funkcje trendu, szkoda, że nie opisane merytorycznie, gdyż zapewne taka analiza zyskałaby na wartości. Kolejne tabele i rysunki na s. 61-62 również prezentują te same dane, co stanowi niepotrzebne dublowanie tego samego zjawiska, zwiększając objętość pracy. Ta sama konsekwencja tyczy się powtórzeń fragmentu tekstu - ze stron 24-27 na stronach 27-31.

Rozdział trzeci pt. „Usługi turystyczne” (ss. 9) rozpoczyna terminologia usług osadzona w nurcie ekonomii i zarządzania, przywołując definicje różnych autorów, zmierzając do sprecyzowania pojęcia usług turystycznych. Kolejnym zagadnieniem podjętym w rozdziale jest rola usług w zaspokajaniu potrzeb turystów, uwypuklając ich funkcje w tym obszarze, podkreślając że „najważniejsze z punktu widzenia potrzeb turystów są usługi noclegowe i gastronomiczne” (s. 76). Rozważaniom na temat usług zwykle towarzyszą treści odnośnie do ich jakości; taką formułę również zastosowano w pracy, rozpoczynając ten temat od definicji jakości w naukach o zarządzaniu, przechodząc do rozpoznania metod badania jakości usług; z kolei odnosząc produkt do service mix, zgłębiono temat produktu turystycznego i jego struktury. Rozdział trzeci, choć objętościowo najmniejszy, merytorycznie zawiera niezbędne treści.

Rozdział czwarty pt. „Badanie opinii odwiedzających Kraków na temat oferty turystycznej miasta” (ss. 70) obrazuje wyniki pomiarów pierwotnych. Rozpoczyna go opis metod, technik i narzędzi badawczych, a źródłem danych empirycznych wykorzystanych w dysertacji była baza cyfrowa Małopolskiej Organizacji Turystycznej zawierająca informacje z Badań Ruchu Turystycznego w Krakowie i w Małopolsce prowadzonych od 2003 r. przez zespół naukowców, reprezentowany również przez Doktoranta. Badania pierwotne przeprowadzono z wykorzystaniem sondażu diagnostycznego w formie wywiadu kwestionariuszowego prowadzonego przez ankieterów. Doktorant sprecyzował zakres - podmiotowy, przestrzenny i czasowy swoich badań. Odniósł się do doboru próby badawczej, określając ją jako dobór celowy, a w obiektach noclegowych - losowy przy zastosowaniu schematu losowania warstwowego, gdzie warstwę stanowił rodzaj obiektu. Jednostkami badania były osoby odwiedzające Kraków w wieku powyżej 16 lat. Podano różne warianty wielkości próby badawczej dla różnych wariantów precyzji i przedziałów ufności, dla dwóch szacunków wielkości populacji. Nie jest jednak dla mnie jasne czemu zawężona ona została do pielgrzymów, jak np. na s. 84 kiedy Doktorant pisze „w analizie przyjęto  $\min\{N\}= 1,5$  mln pielgrzymów”, tym bardziej, że dalej jest

napisane „Na przykład, jeżeli szacuje się średnie wydatki turysty w całej populacji (1,5 mln) ....”. Być może to jakieś przeoczenie.

Autor w swoich badaniach przyjął, że liczba poddanych analizie ankiet w latach 2010-2022, (którym to zakresem czasowym wyznaczył cel główny rozprawy) wyniosła 46269. W analizach czasowych wydzielono szczególnie dwa charakterystyczne okresy, tj. okres szczytowej koniunktury turystycznej w Krakowie - agregując wyniki z lat 2017-2019, oraz okres ograniczeń w ruchu turystycznym wywołanych pandemią COVID-19 - właściwy dla lat 2020-2022.

W dalszej części tego rozdziału Doktorant prezentuje profil respondentów i czyni to dla okresu 2017-2022. Na s. 88 Doktorant pisze: „Faktyczna liczba poddanych analizie ankiet w latach 2010-2022 wyniosła 46269”, a także „Kierując się powyższymi przesłankami ustalono próbę w kolejnych latach badań i do analizy przyjęto 46269 zarejestrowanych w bazie ankiet”. Zatem czy podejmując analizy dla lat 2017-2022 liczba ankiet jest mniejsza czy równa 46269?

Kolejne wątki rozdziału czwartego odnoszą się do celów przyjazdów do Krakowa będących odwzorowaniem bogatej oferty miasta. Stosowne analizy podjęte zostały, konsekwentnie, dla lat 2017-2022. W dalszej części zdiagnozowano preferencje i zachowania turystyczne odwiedzających. W tym obszarze przedstawiono źródła informacji o Krakowie, długość pobytu w mieście, miejsce noclegu, środki transportu (tu zabrakło tabeli dla odwiedzających ogółem, zgodnie z przyjętym przez Autora schematem). Podobnie, jak to miało miejsce w rozdziale drugim, tutaj również doszło do zdublowania danych. W mojej opinii niepotrzebne są prezentacje „sztucznych tablic” z danymi zagregowanymi (2017-2019) i (2020-2022) obok tablic z szeregiem czasowym (2017-2022). Wystarczyło do tych ostatnich dołączyć dodatkowe dwie kolumny z danymi zagregowanymi. Takie rozwiązanie zdecydowanie ułatwiłoby zgłębienie analizowanych w opisie treści.

Wyniki badań satysfakcji turystów z poziomu świadczonych usług to kolejny wątek rozdziału czwartego. Ocenie poddano 33 elementy produktu turystycznego miasta Krakowa; zastosowano ocenę pięciostopniową. Ciekawy jest Zintegrowany Wskaźnik Atrakcyjności Destynacji (ZWAD), który zobrazowano dla odwiedzających ogółem, krajowych i zagranicznych, zgodnie ze schematem zastosowanym również we wspomnianych wyżej obszarach badawczych. Pragnę zapytać *dlaczego Doktorant w ogóle nie analizuje jego poziomu odnośnie do innych zmiennych, a tylko do odwiedzających ogółem, krajowy i zagraniczny?* Wydaje się, że interesujące byłoby spojrzenie na tę kwestię przez pryzmat wieku czy wykształcenia, a może i nawet motywu?, a równie ciekawe byłoby spojrzenie na jego wielkość ze względu na długość pobytu. I w tym kontekście chciałabym zapytać *czy wiek różnicuje ZWAD, a może główny motyw? ciekawe wydaje się też spojrzenie na to zjawisko z punktu widzenia charakteru podróży (podróże samemu a w towarzystwie)? Jakie wnioski można wyciągnąć z tego rodzaju analiz?*

Dopełnieniem treści podjętych w rozdziale empirycznym jest wykorzystanie Net Promoter Score wskaźnika opisującego skłonność klienta do rekomendacji dobra lub usługi danej marki, w tym wypadku miasta Krakowa. W analizie tego wskaźnika Doktorant, podobnie jak wcześniej, odwołał się tylko do odwiedzających ogółem, krajowych i zagranicznych. Przedmiotem kolejnych analiz w dysertacji stały się wydatki odwiedzających stolicę Małopolski. Tu analogicznie, jak uprzednio, doszukuję się powtórzeń tych samych informacji (rysunek 4.5.1. i tabela 4.5.7); identycznie jak odnośnie do kolejnych podjętych w tym rozdziale wątków, tj. średnich kwot wydatkowanych tak przed przyjazdem do Krakowa, jak i podczas pobytu w Krakowie. Interesujące jest zestawienie wpływów Krakowa z tytułu przyjazdowego ruchu turystycznego w relacji do liczby odwiedzających w latach 2010-2022, jako że zostały one uzupełnione wykresem, z (jak można się domyślać) funkcją trendu. Funkcja nie została opisana, ani zinterpretowana, a może stanowić ciekawą informację.

Realizacji celu pracy posłużyła również analiza preferowanych przez odwiedzających atrakcji Krakowa. W myśl opinii Doktoranta, że „wyznacznikiem funkcji Krakowa jako turystycznej metropolii jest nie tylko siła przyciągania turystów do miasta, ale wpływ miasta na rozwój turystyki w całym regionie” rozpoznano również preferowane inne miasta i obiekty w Małopolsce w związku z podróżą do Krakowa podobnie jak inne miasta w Polsce i w Europie. Rozdział kończą odpowiedzi na pytania badawcze i weryfikacja hipotez. W mojej opinii niepotrzebne były powtórzenia, z wcześniejszych stron rozdziału, rysunków i tabel w tym miejscu.

Niezależnie od powyższych zastrzeżeń rozdział jako całość oceniam pozytywnie.

Pracę zamyka podsumowanie. Ma ono formułę streszczenia przedstawionych treści w poszczególnych rozdziałach.

Na końcu pracy umieszczona została bibliografia. Reprezentują ją pozycje naukowe (zwarte, artykuły z czasopism i inne). Całość stanowi 170 pozycji, w tym są pozycje z lat 90. i wcześniejszych, (w tym z lat 60.), część z nich to pozycje klasyczne. W zbiorze piśmiennictwa naukowego 34% stanowią pozycje obcojęzyczne. Należy jednak nadmienić, że wiele pozycji ujętych w bibliografii nie ma swojego odniesienia w treści dysertacji, wśród nich m.in.:

- Berbeka, J. (2016). *Zmiany zachowań turystycznych Polaków i ich uwarunkowań w latach 2006-2015*, Wyd. UE, Kraków. (s. 151). Nawiasem mówiąc to praca zbiorowa pod redakcją J. Berbeki.
- Aranowska E., Rytel J. (2010). Wielowymiarowa analiza wariancji - MANOVA, *Psychologia Społeczna*, 2010, tom 5, 2-3 (14), s. 117-141. (s. 151).
- Hrehorowicz - Gaber H. (2019). *Recreational and Tourist Qualities of Submontane Resorts Within the Cracow Metropolitan Area*, IOP Conf. Ser.: Mater. Sci. Eng. 471 11202 (s. 161).
- Kukliński A. (2001). *Gospodarka oparta na wiedzy. Wyzwanie dla Polski w XXI wieku*, KBN, Warszaw (s. 163).



Bibliografię dysertacji uzupełniają 23 źródła netograficzne. Pracę dopełnia spis tabel w liczbie 68, rysunków – 19 i aneks: ankiety krakowskiej, ankiety małopolskiej i instrukcji dla ankietera, przy czym kwestionariusz ankiety małopolskiej nie został wykorzystany w analizach zaprezentowanych w dysertacji. Cała przedłożona do recenzji praca liczy 191 stron.

W świetle przedstawionych treści rozprawę – jej część teoretyczną i empiryczną oceniam pozytywnie. Zaprezentowane w niej rozważania są znaczące dla całości pracy i pozwoliły na realizację zamierzonych przez mgra Leszka Mazanka celów.

## 5. Strona formalna

Lektura dysertacji jest relatywnie łatwa. Autor nie ustrzegł się jednak drobnych błędów edytorskich, jak np. przypis 21 s. 75, ale i s. 66; brak stosownych znaków interpunkcyjnych w licznych wyliczeniach na s. 75; brak źródła pod rysunkiem 3.3.1; brak spójności w akapitach. s 15, 93 i nast.; niedokończone nazwy, s. 120 (tabela). W pracy pojawiają się błędy literowe, np. s. 42, 44, 45, 46, 49, 53, 94, 155, 156, a także błędy językowe, np. s. 49 „Kraków jako stolica regionu nie tylko koncentruje ruch turystyczny, ale stanowi również emituje ten ruch w regionie Małopolski”; s. 59 „Druga dekada XXI w. przynosi relatywnie znaczne zwiększenie się ruchu turystycznego i kształtowanie się funkcji turystycznej metropolii” oraz s. 77, 153, 154. Odnotowuje się błędy ortograficzne s. 46, 47, 48. Dostrzeżono także błędy w przywoływanych nazwiskach autorów, np. s. 43 (Niemczy/Niemczyk), 66 (Zieliński/Zielińska), 78 (Parasurman/Parasuraman).

Wskazane błędy nie umniejszają wartości merytorycznej pracy.

## 6. Konkluzja końcowa

Stwierdzam, że przedstawiona do recenzji praca jest wartościowym opracowaniem naukowym. Otrzymane rezultaty analiz stanowią pozyskanie nowej wiedzy na temat metropolii, przestrzeni dla rekreacyjnego pobytu, oferty turystycznej miasta, jej ewaluacji w kontekście zmieniającego się otoczenia (okres koniunktury turystycznej *vs* okres ograniczeń w ruchu turystycznym), wraz z możliwością wykorzystania otrzymanych wyników przez interesariuszy obszarowego produktu turystycznego.

W mojej opinii rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668), dlatego w oparciu o przedłożoną rozprawę doktorską pt. „*Kraków jako turystyczna metropolia w świetle wieloletnich badań ruchu turystycznego*” zwracam się do Wysokiej Rady Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie o dopuszczenie mgra Leszka Mazanka do kolejnego etapu przewodu doktorskiego.

